N°. 276. 1850.

NEDERLANDSCHE STAATS-COURANT.

JE MAINTIENDRAI

De prijs dezer Courant, franco per post, is f 24 in het jaar, f 6 in de 3 maanden, en 20 cents voor afzonderlijke nommers.

DONDERDAG 21 NOVEMBER.

De prijs der advertentien is 25 cents voor den regel bij iedere plaatsing, buiten de zegelgelden en briefporten.

Bij deze courant behoort een bijvoegsel.

NEDERLANDEN.

Bij besluit van 17 November jl., heeft Zijne Majesteit goedgevonden tot burgemeester der gemeente Bellingwolde, in plaats van S. P. van der Tuuk, vroeger eervol ontslagen, te benoemen *L. Kars*, secretaris aldaar.

Bij besluit van 17 November jl., n°. 56, heeft Zijne Majesteit, ter vervanging van wijlen den heer J. Laan Willink, tot commissaris van 's Rijks wege bij het entrepot-dok, te Amsterdam, benoemd den heer *W. J. E. Smissaert.*

BINNENLANDSCHE BERIGTEN.

'S GRAVENHAGE, *den 20sten November.*

In de zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal van heden is door de Commissie van Rapporteurs voor het wets-ontwerp houdende de begrooting voor de Lands-drukkerij over 1851 algemeen verslag uitgebragt.

De Vergadering heeft, terugkomende op een vroeger door haar genomen besluit, bepaald, dat de discussie over het wets-ontwerp, houdende begrooting van den arbeid voor de gevangenissen, zal plaats hebben op den 2den December, op welken dag ook bepaald is de beraadslaging over evengenoemd wets-ontwerp betreffende de Lands-drukkerij.

Daarna heeft de beraadslaging plaats gehad over het wets-ontwerp tot bepaling van het regt van registratie voor de brieven van naturalisatie, welk ontwerp met algemeene stemmen is aangenomen.

Het wets-ontwerp houdende voorziening tot voortzetting der werken tot droogmaking der Haarlemmer-meer, waarin na het algemeen verslag nog eenig wijzigingen door de Regering gebragt zijn, is, na daarover gehouden beraadslaging, mede met algemeene stemmen aangenomen.

Daarna zijn achtervolgens met algemeene stemmen aangenomen de wets-ontwerpen, houdende naturalisatie van:

P. C. Voswinkel Dorselen, te Utrecht;
F. W. von Wattenwyl, te Leyden;
W. A. J. Wulfingh, te 's Hertogenbosch;
C. G. Wegelin, te Nijmegen;
J. Sibbel, te Amsterdam;
C. H. Bresser, te Nijmegen;
E. Sillem, te Amsterdam;
H. Klugkist Hesse, te Kollum;
Th. G. Th. V. baron de Constant Rebecque,
mr. C. Th. J. baron de Constant Rebecque,
W. baron de Constant Rebecque,
allen te 's Gravenhage;
F. A. W. Miquel, te Amsterdam; en
E. T. Dinaux, te Delft.

Heden is door den Minister van Justitie, voorloopig belast met het bestuur van het Departement voor de Zaken der Hervormde Eeredienst enz., vergezeld van den Secretaris-Generaal en Adviseur, geopend de vergadering, bijeengekomen tot het ontwerpen van een reglement voor het kerkelijk beheer der Israëlitische gemeenten binnen het Rijk, ingevolge de ministeriële circulairen van 14 Junij 1850, n°. 12, en 10 Augustus jl., n°. 9.

Heden wordt van regeringswege verzonden, om aan de belanghebbende kamers van koophandel en fabrieken te worden medegedeeld, de opgave wegens den handel en de scheepvaart van Groot-Brittannie, in de maand geëindigd den 10den October jl. en in de negen maanden, geëindigd op dezelfde dagteekening, vergeleken met de opgaven omtrent de daarmede overeenstemmende tijdperken der jaren 1848 en 1849.

Men is begonnen veel ophef te maken van de goudmijnen van Upata in Guyana. Uit deswege aan het departement van Buitenlandsche Zaken verstrekte berigten blijkt, dat sedert onheugelijke tijden, de Indianen in de rivier Yuruary goud gevonden hebben, echter niet in die mate om het aanwezen van eene buitengewone hoeveelheid van dat metaal te doen veronderstellen; weshalve niemand zich daarmede heeft bemoeid. Na de ontdekking van het gouddistrict in California, heeft ook sommigen aangespoord om een Eldorado in Venezuela te zoeken, en een van hen heeft, gedurende het afgeloopen droogе saizoen, met eenige onderhebbenden, in de rivier Yuruary omstreeks 50 oncen goud gevonden. Daarna is de regentijd ingevallen, die door het zwellen der rivieren het goudwasschen onmogelijk heeft gemaakt.

In hoeverre hij nu zijne onkosten daarbij heeft gedekt, is nog een vraagstuk, maar het werd voor alsnog voor eene zeer gewaagde speculatie gehouden, die daarenboven in dat weinig bewoond oord geene waarborgen oplevert voor eenen vreemdeling.

OPGAVE der zich in Nederlandsch-Indië bevindende schepen, op den 27sten September 1850.

Namen der schepen.	Namen der kommandanten.	Ligplaatsen of Stations.
Fregat de Rijn	kapitein ter zee F. A. Jöhr	Op reis naar China.
Kuilkorvet Argo	id. C. van der Hart	Soerabaija.
id. Boreas	id. J. G. Huijs	Ter reede Sambas.
id. Nehalennia	kap.-luit. ter zee 1e. kl. G. Vogelpoot	Batavia.
Brik der 1e kl. de Zwaluw	id. C. Noorduijn	Celebes.
Schoonerbrik Banda	luit. ter zee 1e. kl. M. C. van Vreeland	Molukkos.
id. Banka	id. A. Nooij	Riouw.
id. Saparoea	id. A. Woutersz	Molukkos.
id. Huzaar	id. J. C. Baak	Soerabaija.
id. Dolfijn	id. C. J. Berghuis	Sumatra.
id. Ambon	id. M. Cazaux	Celebes.
id. Egmond	id. F. T. Verster	Soerabaija en zal naar Amboina vertrekken.
Schooner Janus	luit. ter zee 2e. kl. R. W. G. Arendsen de Wolff tijd. komm.	Soerabaija.
id. Argo	luit. ter zee 1e. kl. J. van Maurik	Sumatra.
id. Kameleon	id. A. F. Siedenburg	Borneo.
id. Circe	luit. ter zee 2e. kl. J. M. J. Beutel de la Rivière	Soerabaija.
id. Aruba	id. H. A. Modderman	Macassar.
Advijsbrik Pylades	luit. ter zee 1e. kl. L. Niedson	Soerabaija.
Stoomschip Bromo	kap.-luit. ter zee J. W. Stoll	Op reis naar Banka.
id. Hekla	luit. ter zee 1e. kl. P. A. M. Hinlopen	Soerabaija.
id. Etna	luit. ter zee 2e. kl. J. G. de Man	Batavia.
id. Vesuvius	luit. ter zee 1e. kl. H. Camp	Soerabaija.
id. Phoenix	id. J. Andreae	Soerabaija.
id. Samarang	id. J. J. Wichers	Soerabaija.
id. Onrust	id. T. A. Nieuwenhuijzen	Soerabaija.
id. Borneo	id. F. J. E. van Gorkum	Batavia.
id. Tjipanas	id. P. F. Uhlenbeck	Op reis naar Banka.
id. Batavia	id. J. J. van der Moore	Soerabaija.
Transportschip Prins Willem Frederik Hendrik	id. B. G. Escher	Op reis naar Nederland.
Roei kanonneerb. n°. 14	id. A. L. Palm	Samarang.

De heden alhier ontvangen Javasche couranten brengen de tijding aan van belangrijke voordeelen, door de Nederlandsche strijdkrachten behaald op de oproerige Chinezen onder Sambas.

De *Javasche Courant* van 28 September behelst deswege de volgende stukken:

DAG-ORDER.

» 's Konings land- en zeemagt in Nederlandsch-Indie hebben op nieuw getoond hunnen welverdienden roem waardig te zijn; op nieuw hebben zij gewigtige diensten aan den Staat bewezen.

Sinds jaren hadden zich, te midden onzer bezittingen ter Westkust van Borneo, vereenigingen van Chinezen gevestigd, met het doel, om den rijkdom des bodems aan edel metaal, tot hun voordeel aan te wenden.

Het Nederlandsch gouvernement, in overleg met de Vorsten van Pontianak en Sambas, liet dit bedrijf toe, en bepaalde zich tot de vordering dat deszelfs souvereiniteit zou worden erkend, en dat eenige daaruit voortvloeijende belastingen zouden worden opgebragt.

Onder deze milde behandeling, namen die vereenigingen steeds toe in talrijkheid en in kracht, en vooral die van de Kongsie Taijkong te Montado, welke het doel harer toelating en hare aan het Nederlandsch gezag ondergeschikte stelling uit het oog verliezende, zich meer en meer tot eenen zelfstandigen Staat vormde, en eindelijk gehoorzaamheid en schatpligtigheid weigerde; — de pogingen, door het bestuur aangewend, om hare onwettige en misdadige handelingen te weren, deden haar ten laatste overgaan tot dadelijk verzet en eindelijk tot aanranding.

Als belast met het hoogste gezag in deze bezittingen van den staat, en dus met de handhaving van Neerlands eer en regten, mogt ik dien overmoed en hoon niet dulden of ongestraft laten.

Aanvankelijk werd, om bedreigde punten te dekken, om den staat van zaken terug te brengen op den voet, waarop deze was vóór het uitbreken van den oorlog, en om verder het noodige te beramen, eene expeditie derwaarts gezonden, onder bevel van den luitenant-kolonel der infanterie F. J. Sorg; terwijl het bevel der tot ondersteuning en medewerking bestemde afdeeling van Zijner Majesteits zeemagt in deze gewesten werd opgedragen aan den kapitein ter zee J. G. Huijs, kommandant van Zijner Majesteits korvet *Boreas.*

De mogelijkheid, dat Pamangkat, bewoond door niet tot de oproerige kongsie behoorende Chinezen, en gewigtig door deszelfs ligging aan den mond van de Sambas-rivier, door de muitelingen reeds zou zijn bezet, was voorzien en voor dat geval was de verovering van dit punt aanbevolen.

Daaraan is voldaan met zooveel beleid en moed bij de aanvoerders

van land- en zeemagt, met zooveel onverschrokkenheid en volharding, met zooveel zamenwerking bij allen, dat het schitterend wapenfeit allen tot roem strekt en dat ik allen, namens den Koning, dank zeg voor hetgeen ieder heeft bijgedragen tot bevestiging van ons gezag en tot het leveren van eene nieuwe en zoo schoone bladzijde voor de geschiedenis van Neêrlands dapperen.

Maar ook deze zege is weder betaald met het leven van eenigen en met het bloed van velen. Onder de gewonden bevindt zich de zoo verdienstelijke en dappere luitenant-kolonel Sorg. Ik heb bepaald, dat, ter zijner blijvende gedachtenis, de versterking, welke op den heuvel Peniboegan zal aangelegd worden, van waar zoowel de rivier van Sambas als Pamangkat beheerscht wordt, den naam van Fort Sorg dragen zal.

Leve de Koning!

De Minister van Staat,
Gouverneur-Generaal van Nederlandsch Indie,
ROCHUSSEN.

„Batavia, den 26sten September 1850."

Ten aanzien van de verovering van Pamangkat op de oproerige Chinezen van de kongsie Taijkong, onder Sambas, zijn ter plaatsing ingezonden de beide ondervolgende officiele berigten:

„BATAVIA, *24 September* 1850.

Ik heb de eer Uwe Excellentie te berigten, dat Zr. Ms. stoomschip *Borneo* gisteren alhier ter reede is aangekomen, de blijde tijding medebrengende, dat den 11den en 12den jl. door de vereenigde land- en zeemagt eene roemrijke overwinning is behaald op de Chinesche opstandelingen van Taijkong.

Het kongsie-huis te Pamangkat, alwaar deze Chinezen zich verschanst en duchtig versterkt hadden, na hunne landgenooten, die met ons bevriend waren, eenige weken te voren daaruit gedreven te hebben, is stormenderhand ingenomen, en de vijand is allerwege op de vlugt gejaagd.

De overwinning is evenwel niet dan met zware offers gekocht geworden; er heeft veel bloed gestroomd; verscheidene officieren en manschappen hebben eenen roemrijken dood gevonden of zijn gekwetst geworden; doch dit verlies, hoe gevoelig ook, komt in geene vergelijking met de voordeelen, die behaald zijn, noch met het verlies door den vijand geleden; wordende het getal gedoode en gewonde Chinezen op minstens 900 geschat.

De volgende regels bevatten den hoofdzakelijken inhoud van de door mij ontvangen rapporten van den kapitein ter zee J. G. Huijs en den luitenant ter zee der 1ste klasse F. J. E. van Gorkum, kommandant van Zr. Ms. stoomschip *Borneo*, over dit roemrijk wapenfeit. Uwe Excellentie zal daaruit ontwaren, welk belangrijk deel de marine in het bevechten van de zege heeft gehad.

Nadat de toegezondene troepen en het krijgsmaterieel met de Nederlandsch-Indische bark *Bach Mastora* en Zr. Ms. stoomschip *Borneo* te Sambas waren aangekomen, werd de luitenant-kolonel Sorg, militaire kommandant van Borneo's Westkust, in staat geteld, offensief te werk te gaan en eenen aanval op Pamangkat te ondernemen, met het doel om die versterkte plaats, zoo belangrijk wegens hare ligging aan de monding der Sambas-rivier, te vermeesteren, de Chinesche muitelingen voor hunnen overmoed te tuchtigen, en hun de kracht van onze wapenen te doen gevoelen.

Den 9den September verliet de *Borneo* Sambas, aan boord hebbende de landtroepen, zoomede de mariniers (van de *Boreas*, die te Sambas de garnizoensdienst hadden verrigt) en thans voor den aanval op Pamangkat waren bestemd geworden. Hun gezamenlijk getal beliep ruim 300 koppen; terwijl bovendien nog 27 groote en kleine praauwen, waarin de goederen en vivres der militairen, de ammunitie en koelies zich bevonden, door dit stoomschip de rivier werden afgesleept. Des namiddags ten 3 ure kwam de *Borneo* in de monding der rivier voor Pamangkat ten anker, alwaar ook Zijner Majesteits schoener *Kameleon*, 's gouvernements schoener *Haai* en twee kruispraauwen gestationneerd waren, gereed om hun vuur tegen de vijandelijke bentings en verschansingen te openen. Zijner Majesteits korvet *Boreas* moest wegens haren meerderen diepgang op de buitenreede blijven liggen; doch de kapitein ter zee J. G. Huijs, begaf zich van dat schip op de *Borneo*, om de landings-operatiën en de bewegingen der marine van nabij te kunnen regelen en besturen.

Den 10den September kon de aanval, die door den luitenant kolonel Sorg, in overleg met den kommandant van de zeemagt, bepaald was, nog geene plaats hebben, omdat de verwachte koelies nog niet in voldoend getal waren aangekomen; doch den daaraanvolgenden dag had het debarquement der troepen in gewapende sloepen, zeer vroeg in den morgen, plaats. Het detachement mariniers, dat bij deze troepen was ingedeeld, stond onder de orders van den luitenant-ter-zee der 2de klasse J. C. van der Bank; zijnde de luitenant der mariniers Gaerthé, wegens ziekte, genoodzaakt geweest achter te blijven. De *Borneo* stoomde daarop tot zeer digt voor de Chinesche benting in de bogt aan de oostzijde van het bergje Peniboengan, waartegen onmiddellijk een geregeld en goed onderhouden granaat- en schrootvuur uit het dertigponds kanon van dit stoomschip werd geopend; terwijl het geschut van de *Kameleon* en *Haai* de verschansingen van den vijand op en aan de westzijde van genoemd bergje beschoten. De Chinezen waren spoedig genoodzaakt, van hier de wijk te nemen; waarop de kapitein-ter-zee Huijs het sein tot de landing der marine-troepen gaf.

Het bevel over deze troepen was aan den luitenant ter zee der 1ste klasse A. F. Siedenburg opgedragen, en zij bestonden uit 40 matrozen van Zr. Ms. korvet *Boreas*, met den luitenant ter zee der 2de klasse A. J. van Kuijk Wittermans en J. A. van der Meulen; 22 matrozen van de *Borneo*, met den luitenant ter zee der 2de klasse A. A. 's Graauwen, en 12 matrozen van de *Kameleon*, met den luitenant ter zee der 2de klasse J. C. J. van de Kasteele; bedragende te zamen 79 man (terwijl het totaal bedrag der gedebarqueerde schepelingen, met inbegrip van de reeds vermelde 35 mariniers en de officieren, 116 heeft beloopen). De luitenant der infanterie Coenens, met 4 walbusschutters, was bij de marine-troepen ingedeeld.

De landing had in de beste orde plaats in de gewapende sloepen en barkassen, onder de bevelen van den luitenant ter zee der 2de klasse A. E. Harteveldt en den adelborst der 1ste klasse jhr. C. J. P. van Muhlen.

Men rukte nu moedig voorwaarts, door een moerassig en boschachtig terrein, om zich met de hoofdmagt der troepen, die langs eenen anderen weg de voornaamste vijandelijke sterkte zou naderen, in verbinding te brengen. De kleine benting aan den oever der rivier, en die op den top des heuvels Peniboengan, werden eerst in het bezit genomen, en de geheele manoeuvre door den luitenant-ter-zee Siedenburg met veel beleid uitgevoerd; zoodat zijne manschappen juist uit het bosch bij het kongsie-huis debouchéerden, op het oogenblik, dat de troepen bij den eersten aanval veel tegenstand ontmoetten, en zelfs in den rug werden aangevallen.

De marine-troepen alzoo eene gunstige diversie te weeg gebragt hebbende, viel alles gezamenlijk, land- en zeemagt, op het versterkte kongsie-huis aan, dat stormenderhand werd ingenomen. Het gros van de vijandelijke bezetting werd over de kling gejaagd; — gevangenen zijn van beide zijden niet gemaakt.

Bij het bestormen werd tot aller innig leedwezen, zwaar gekwetst de luitenant-kolonel, militaire kommandant Sorg, de luitenant-ter-zee der 2de klasse van der Bank, de 2de luitenant der genie Maarschalk, benevens vele onder-officieren en manschappen.

Deze gewonden werden op de *Borneo* en *Bach Mastora* overgebragt, welke laatstgenoemde bodem tot hospitaalschip was ingerigt geworden. De officieren van gezondheid der 2de en 3de klasse H. L. von Badenhoven, van de *Boreas*, en M. J. Cijfveer, van de *Kameleon*, waren op dat schip met de verpleging der gekwetsten belast, en hebben zich uitmuntend van deze moeijelijke taak gekweten.

Het bevel over de troepen aan den wal is toen overgegaan op den kapitein Bade.

De Chinezen hebben herhaalde malen getracht het kongsiehuis te hernemen. Nog op den avond van de inname beproefden zij eenen aanval, die echter krachtdadig werd afgeslagen. Des nachts was het stil; doch reeds in den morgen van den 12den werden de aanvallen hernieuwd. Ten half twee ure des namiddags, stormde de vijand van drie kanten gelijk in digte drommen op de onzen los; doch hij werd weder even moedig en koelbloedig als vroeger ontvangen, en moest met een groot verlies aan dooden terugtrekken.

Tegen den middag werden, op verzoek van den militairen kommandant, twee draagbassen en eenige ammunitie, onder geleide van een detachement matrozen, onder bevel van den adelborst der 1ste klasse jhr. J. Pompe van Meerdervoort, van de *Borneo* aan den wal gezonden, naar het kongsiehuis. De officier van gezondheid der 3de klasse W. C. Müller, die deze manschappen vergezelde, bekwam, juist toen men onder een hevig geweervuur van den vijand de benting stoutmoedig was genaderd en binnentrok, eene wond aan het been; hetgeen evenwel niet belette, dat hij, na zich zelven verbonden te hebben, zijne diensten aan anderen verleende. Ook de luitenant-ter-zee der 2de klasse J. C. J. van de Kasteele werd ligt gewond.

Tot laat in den avond rigtten de Chinezen hun vuur op het kongsiehuis, vooral van eene aangrenzende hoogte, waardoor een 30tal van onze braven buiten gevecht werden gesteld. De ongunstige positie van deze sterkte was oorzaak, dat men besloot, haar te verlaten en onze magt te zamen te trekken op een geschikt punt, alwaar men, beter beveiligd, de verdere aanrandingen des vijands gerust zoude kunnen afwachten. Hiertoe werd gekozen de top van het aan den oever der rivier gelegene bergje Peniboengan, van waar men het omliggend terrein overal kon bestrijken.

Des avonds, tegen middernacht, nadat de vijand geheel verjaagd was, werd het kongsiehuis door onze troepen ontruimd, en trok men in de beste orde naar de rivierzijde. Het inschepen op de *Borneo* geschiedde zeer geregeld en onder bedekking van de gewapende barkassen en sloepen van de oorlogsschepen. Ook de wapens, ammunitie enz. werden achtereenvolgens op genoemden bodem gebragt.

Den volgenden dag, 13 September, werden de troepen naar de verschillende plaatsen, door den kapitein Bade aangewezen, gevoerd. Dezen dag, den 15den en 16den, hield men zich bezig met de nieuwe benting op het reeds genoemde bergje aan te leggen; het omliggende terrein werd van geboomte, kreupelhout en struiken gezuiverd, en 6 stukken kanon à 8 pond en 90 manschappen van de landmagt in die benting geplaatst. De matrozen en mariniers, die gedebarqueerd waren geweest, werden nu op de schepen, waartoe zij behoorden, teruggebragt, uitgenomen 12 der laatsten, die op Zr. Ms. schoener *Kameleon* gedetacheerd bleven.

Zr. Ms. schoener *Banka*, die op mijne order van Riouw eenen kruistogt naar de Westkust van Borneo moest doen, kwam op de reede van Sambas, juist toen het gevecht op zijn hevigst aan den gang was. Ofschoon de bemanning van dit vaartuig geen regtstreeksch deel aan de krijgsoperatien heeft kunnen nemen, is de schoener toch van nut in deze wateren geweest, daar o. a. een detachement van 70 militairen er mede naar Pontianak zijn overgebragt.

Den 17den September vertrok de *Borneo* van Sambas, om de tijding van de overwinning naar Batavia te brengen. De resident van Borneo's wester-afdeeling keerde vooraf met dezen bodem naar Pontianak terug; en de 2de luitenant der infanterie L. F. Donleben bevond zich aan boord, belast met de overbrenging der depêches van den militairen kommandant aan den kommandant van het Indische leger.

De overwinning die behaald is, mag voorzeker groot genoemd worden, als men in aanmerking neemt de belangrijkheid van het punt, dat veroverd is; de overgroote meerderheid van den vijand, welks getal op 5000 is geschat, de verwoedheid waarmede van beide zijden is gestreden en de zware offers, die de triumf ons gekost heeft. Ons verlies gedurende de twee dagen strijdens, heeft bedragen: van de marine-troepen 3 dooden en 24 gekwetsten, en van de land- en zeemagt te zamen gerekend, 8 dooden en 67 gekwetsten. Zoowel door land- als zeemagt, zijn wonderen van dapperheid verrigt. De luitenant-kolonel Sorg betuigde, toen hij zwaar gewond op Zr. Ms. stoomschip *Borneo* werd gebragt, zijne bijzondere tevredenheid over den ijver en de volharding door het marine-detachement aan den dag gelegd, over de goede orde, die daarbij geheerscht had, en de kommandant van het leger zegt, dat er met veel overleg is te werk gegaan en dat de gedebarqueerde schepelingen van veel dienst zijn geweest."

Den kapitein ter zee J. G. Huijs, en den luitenants ter zee der 1ste klasse F. J. E. van Gorkum en A. F. Siedenburg, komt alle lof toe voor de wijze, waarop, en het beleid, waarmede de operatien door hen bestuurd geworden. — Doch allen, officieren en manschappen, die aan de gevechten deel namen, hebben zich goed en dapper gedragen. Ik behoud mij evenwel voor, later aan Uwe Excellentie eene opgave te doen van de personen, die in de gelegenheid zijn geweest, zich meer bijzonder te onderscheiden en voor belooning in aanmerking kunnen komen.

De vice-admiraal, kommandant van Zr. Ms. zeemagt in O. I. en inspecteur der Marine,
E. B. VAN DEN BOSCH.

Aan Zijne Excellentie den Minister van Staat,
Gouverneur-Generaal van Nederlandsch Indie.

» BATAVIA, *den 24sten September* 1850.

Ten vervolge van mijn voorloopig rapport van gisteren, n°. Ia, zal ik de eer hebben Uwe Excellentie de substantie mede te deelen van het rapport, 't welk de kommandant der troepen op Borneo's Westkust bij geleidende missive dd: 17 dezer, n°. 54, aan het militair departement gezonden heeft.

Den 21sten Augustus jl. is de luitenant-kolonel Sorg met de eerste afdeeling der expeditionnaire troepen ter reede van Sambas aangekomen. Den dag te voren was Pemangkat voor den vijand bezweken, en waren de Pemangkanezen wijd en zijd gevlugt.

De overste moest volstrekt wachten op de komst van de onderweg zijnde troepen, alvorens de operatien te beginnen.

Die tusschentijd werd benuttigd, om naar de stad Sambas op te varen, ten einde deze plaats te verzekeren.

Het stoomschip *Borneo*, de oorlogs-schoener *Kameleon* en de civile schoener *de Haai*, benevens eenige kruispraauwen, blokkeerden de rivier.

De vijand, voor wien Pemangkat van het uiterste gewigt was, heeft met alle inspanning batterijen opgeworpen, om het te verdedigen.

Alras begon de vijand de blokkade- flotille uit zijne strand-batterijen te verontrusten, dat bestraffend beantwoord werd door het vuur onzer schepen en vaartuigen.

Den 30sten Augustus kwam het transportschip met de tweede afdeeling expeditionnaire troepen te Sambas aan.

De luitenant-kolonel Sorg begreep te regt, dat het vastnestelen des vijands te Pemangkat moest worden belet, en dat, hoe langer daarmede werd gewacht, hoe moeijelijker zijne verdrijving wezen zoude, nademaal hij steeds voortging met zich te versterken.

Terwijl de overste zijn plan beraamde en voorbereidende maatregelen nam, kwam de laatste afdeeling troepen met het oorlogs-stoomschip *Borneo* ter reede van Sambas. — Nu waren alle expeditionnaire troepen vereenigd.

Den 8sten September werden meer bepaalde beschikkingen voor den aanval genomen, in goed overleg met den kapitein ter zee Huijs, kommandant van de maritime magt der expeditie, die op het stoomschip *Borneo* was overgegaan; vermits het zijne (de *Boreas*) door diepgang verpligt was ver uit den wal te blijven.

De overste Sorg was bij zijne verkenningen vergezeld van den 2den luitenant der infanterie Dooleben, die bij hem adjudants-dienst verrigtte (dezelfde die heeft uitgeblonken bij de derde Balische expeditie en toen zwaar gewond van het slagveld is gedragen, nu overbrenger van de heugelijke tijding der behaalde overwinning), en den luitenant der genie Maarschalk. Ook de resident Willer vergezelde den overste bij deze gelegenheid.

Den 9den September kwamen de troepen allen ter reede van Pemangkat aan.

Den 10den werd alles voor het debarquement in gereedheid gebragt. De verkenningen werden herhaald en ook twee nachtelijke gedaan, uiterst bezwaarlijk uit hoofde van het woest en moerassig terrein.

De magt des vijands werd geschat op 3500, waarvan 700 waren gewapend met tjanto's (een ijzeren schiet-werktuig), dat door twee man gedragen werd; de overigen waren gewapend met lansen, klewangs en zeissen.

Onze landings-troepen, met inbegrip der maritime hulp, bedroeg 20 officieren en 438 manschappen, met 200 man Maleische hulptroepen van Sambas en de noodige koelies. Deze magt werd verdeeld in drie kolonnes, om op drie verschillende plaatsen te landen; met oogmerk, om de buiten-versterkingen des vijands te nemen, en vervolgens de hoofdredoute van het kongsie-huis aan te vallen.

Reeds ten 4 ure des ochtends op den 11den September, waren de eerste troepen in praauwen en sloepen aan wal gebragt.

De hoofd-kolonne, waarbij de overste Sorg zich zelven gevoegd had, bestaande uit de 6de flank-compagnie (groot compleet), onder kapitein Bade, en de 2de center-compagnie (groot compleet) onder kapitein Crena, met een detachement mariniers van Zijner Majesteits korvet *Boreas*, sterk 32 man, onder den luitenant-ter-zee van der Bank, benevens vier coehoorn-mortieren, onder den 2den luitenant der artillerie Riesz, landden ten 5½ ure.

De marsch was uiterst bezwarend, door digt begroeid bosch en moeras, waarin men met elken tred zakte tot aan de knieën. Ten 7 ure kwamen de troepen in de natte rijstvelden, alwaar zij slagvaardig werden opgesteld en van waar de aanvallende beweging eenen aanvang nam.

De overste Sorg wilde den vijand in den rug vallen en de hoofd-redoute van eene hoogte beschieten.

Ten 8 ure bereikte de voorhoede den voet van het gebergte, en werd aldaar door hevig vuur des vijands ontvangen. Onze tirailleurs dreven hem echter terug met zooveel kracht, dat hij uiteen raakte.

Het vuur werd al spoedig algemeen, en langzaam trok de vijand op zijne versterking terug, elken voet gronds verdedigende.

Op de ingenomene hoogte hield een gedeelte der onzen stand, terwijl het andere den vijand vervolgde. Zonder die beheerschende hoogte in onze magt te behouden, zou de vijand onze troepen in de flank hebben kunnen vallen.

Ongeloofelijk en hardnekkig was de weerstand des vijands.

De handmortieren hebben drie opstellingen gehad en goed gewerkt. De artillerie heeft een goed aandeel in de overwinning.

Eindelijk naderde de 1ste kolonne de hoofd-redoute, onder een moorddadig vuur. Het oogenblik van stormen was gekomen. Onze soldaten waren onverschrokken; zij klemden zich aan de hooge palissaden vast, om binnen te klimmen, en waren schier allen handgemeen met den vijand.

Inmiddels was, door eene goed gecombineerde manoeuvre, de 2de kolonne (marine), onder de orders van den luitenant-ter zee Siedenburg, sterk 5 officieren en 82 manschappen, onder het welgerigt geschutvuur van Zr. Ms. stoomschip *Borneo*, gekommandeerd door den luitenant-ter-zee 1ste klasse van Gorkum (op hetwelk, zoo als reeds gezegd is, de kapitein-ter zee Huijs was overgegaan) en van de oorlogs-schoener *Kameleon*, gekommandeerd door den gedebarqueerden luitenant-ter-zee Siedenburg, mitsgaders van vijf gewapende barkassen en sloepen onder bevel van den luitenant-ter-zee Harteveldt, geland, welke kolonne, na de landingsplaats te hebben genomen, het bosch doortrok en op de redoute van het kongsiehuis aanrukte, daar aankomende juist op het oogenblik toen van de hoofd-kolonne er reeds eenige dapperen waren binnengedrongen, en de strijd het hevigste was.

De storm was nu algemeen, de vijand vocht wanhopig; de onzen streden met leeuwenmoed. Weldra keerde de kans ten nadeele des vijands.

De onzen van alle zijden binnengedrongen, door den strijd verwoed, rigtten nu eene slagting aan, die in herinnering zal blijven bij de strafwaardige Chinezen. Hij die zich niet door de vlugt kon redden, werd door onze krijgslieden neêrgeveld.

De Chinesche vlag werd gestreken en de Hollandsche geheschen.

De overwinning was volbragt.

De 3de kolonne, onder den luitenant der infanterie Pheiffer, met 26 man van de bezetting te Sambas en 150 man hulptroepen, was nagenoeg op denzelfden tijd, toen de 2de kolonne landde, onder bescherming van het vuur der civile schoener *de Haai*, gekommandeerd door den heer Blois van Treslong, en van twee kruispraauwen, aan wal gekomen, en zich meester gemaakt hebbende van de sterkte aan die landingsplaats, heeft zij den vijand achtervolgd. Door het bosch gedrongen en in de vlakte aangekomen zijnde, werd de tegenstand des vijands zoo hevig, dat de hulpbende terugdeinsde, zoodat ook het klein detachement troepen naar de landingsplaats moest terugtrekken, wilde het zich niet geheel opofferen.

Daar werd echter halt gehouden, en onder gelederen-vuur weder ingescheept; hier dient vermeld, dat deze kolonne slechts bestemd was om een schijn-attaque te maken; doch door de omstandigheid, dat een deel des vijands, voor de hoofdkolonne wijkende, deze (3de) kolonne ontmoette, verkreeg zij een meer actief deel aan den strijd, dan vermoed had kunnen worden.

De hoofdredoute was genomen, doch in weerwil van het ontzettend verlies des vijands, was zijne stoutmoedigheid niet geweken. Hij waagde het, de hoofdredoute, die hij verloren had, aan te vallen; doch afgeslagen zijnde, dreef een uitval hem verder terug. Desniettegenstaande herhaalde de vijand zijne poging, om de redoute te hernemen, den volgenden dag (den 12den) tot drie malen toe. De laatste maal viel hij die aan van drie zijden, doch werd andermaal afgeslagen en, door eenen uitval achtervolgd, verder op de vlugt gedreven.

De Chinezen waren tot voor de palissaden genaderd en werden daar neêrgeschoten.

Den ganschen dag had het vuur des vijands uit het gebergte niet opgehouden. Eerst tegen den avond van den 12den nam het een einde, en weldra bespeurde men geen vijand meer.

Het moet den vijand ter eere gezegd zijn: hij heeft dapper gestreden.

De vijand heeft het schoone Chinesche kamp van Pemangkat verbrand, en alles in den omtrek verwoest.

En nadat de onzen ook de redoute in Pemangkat hadden vernield, hebben zij op het strategische punt Penieboengan positie genomen, en een fort opgeworpen, dat met geschut beplant, de monding der rivier en Pemangkat beheerscht.

De vijand verslagen en gevlugt, en de onzen meester zijnde van het terrein; zoo zijn de troepen naar Pontianak en Sambas overgebragt; om aldaar nadere orders af te wachten; alleenlijk eene bezetting van 80 man te Penieboengan achterlatende.

Alreeds kwam de gevlugte bevolking van Pemangkat van lieverlede terug, om zich op de puinhoopen van hun kamp, *onder onze bescherming*, te vestigen.

Het militair departement acht zich verpligt, op te merken, dat zoo de meeste eenstemmigheid heeft bestaan tusschen zee- en landmagt, de civile autoriteiten daarop geenszins eene uitzondering hebben gemaakt.

Tot hiertoe de roem der behaalde overwinning.

Nu volgt de droevige mare van de offers die zij gekost heeft.

Bij het bestormen der redoute Pemangkat, werd de verdienstelijke aanvoerder, de overste Sorg, door een schot in het regterbeen gewond, waardoor hij genoodzaakt is geworden het kommando over te geven, echter niet dan nadat de redoute genomen was en er de Hollandsche vlag woei, en na de dagorder te hebben uitgevaardigd, luidende als volgt:

» Officieren, soldaten en matrozen!

» Gij hebt heden een schoon voorbeeld gegeven van moed en volharding.

» Een boven alle verwachting hardnekkige vijand is door u overwonnen. Over hunne lijken zijt gij de hoofd-versterking binnengedrongen.

» Pemangkat is roemvol genomen.

» Ik betuig u mijnen dank, dapperen van het leger en van de marine! mijne hoogste tevredenheid hebt gij heden verworven.

» Aan boord van Zr. Ms. stoomschip *Borneo*.

» *De luitenant-kolonel, kommandant der troepen in de wester afdeeling van Borneo,*

» *(get.)* SORG."

Nog zijn gewond de 2de luitenant der genie Maarschalk, de 1ste luitenant der infanterie Kirsch, de luitenant-ter-zee van der Bank, de luitenant-ter-zee van de Kasteele en de officier van gezondheid 2de klasse van de marine Muller; 28 Europeanen en 29 inlandsche militairen, benevens 4 man van de hulptroepen, te zamen 67 gewonden. Bovendien zijn er nog 81 gesneuveld.

Een rapport van de geneeskundige dienst luidt ongunstig over den toestand der blessures in het algemeen.

Het verlies des vijands is verbazend groot; het wordt op 300 dooden gesteld, welk getal aan geen twijfel onderhevig is, en waarbij slechts het dubbel getal gekwetsten gerekend wordt, zoodat het rapport, als » zeker niet overdreven," het getal dooden en gekwetsten stelt op 900. Alleen in eenen der hoeken van de redoute lagen 72 dooden.

De kommandant der expeditie, wiens verwonding hem belette, meer details en de bijzondere wapenfeiten, waardoor vele braven schitterenden roem hebben verworven, te melden, zal nog een nader rapport indienen, en daarbij voegen eenen staat, aantoonende degenen, die belooning verdiend hebben. Eervolle vergelding voor de braven te vragen, zal aan het militair departement een aangename pligt zijn.

Eene schets, strekkende om dit rapport te verduidelijken, wordt hiernevens aangeboden.

De luitenant Dooleben, welke de gelukkige missie heeft gehad, om de tijding der overwinning over te brengen, die ik reeds, in den aanvang van dit rapport, in de vereerende opmerking van Uwe Excellentie heb gebragt, heeft in last al die toelichting te geven, welke vereischt wordt, waaraan hij bereids bij het militair departement heeft voldaan.

Het oorspronkelijk rapport is gedagteekend ter reede van Pemangkat 13 September, aan boord van het stoomschip *Borneo* en geteekend *op last* van den luitenant kolonel, kommandant der troepen, door den kapitein Bade, op wien het kommando is overgegaan.

Ik behoef Uwe Excellentie niet te betuigen, dat het mij eene hoogst aangename taak is, deze voor onze wapens zoo roemrijke — en voor onze staatkundige en in de toekomst stoffelijke belangen zoo heilzame gebeurtenis aan Uwe Excellentie te rapporteren. Zee- en landmagt hebben gewedijverd in den edelsten zin, en aan de verwachting van Uwe Excellentie met onvolprezene dapperheid en zelfverloochening beantwoord. Maar het is niet noodig de aandacht van Uwe Excellentie in te roepen op de dapperen van Borneo, die de militaire geschiedenis van Nederlandsch Indie met eene roemrijke bladzijde hebben vermeerderd; want Uwe Excellentie houdt die altijd gevestigd op degenen, die zich verdienstelijk maken bij Koning en Vaderland.

Bij afwezigheid van den bevelvoerenden Generaal.
De Generaal-Majoor titulair, Chef van den Generalen Staf,
PENNING NIEUWLAND.

Aan de met de overland-post uit Oost-Indie ontvangen berigten wordt het volgende ontleend:

De inkomende en uitgaande regten op Java en Madura hebben over de acht eerste maanden van 1850 zuiver opgebragt f 3,232,311.97, zijnde f 709,788.46 meer dan in 1848 en f 144,974.24 minder dan in 1849 gedurende hetzelfde tijdvak verkregen is.

Van de steenkolenmijnen te Pengaron zijn gunstige berigten ontvangen, ook wat de hoedanigheid der kolen betreft. Gedurende de maand Julij dezes jaars hebben de mijnen 463½ ton steenkolen opgeleverd.

De ziekte welke gedurende eenigen tijd in het regentschap Brebes, (Tagal) heeft geheerscht, is geweken. Van 3744 lijders zijn 512 bezweken, op eene bevolking van 92,606 zielen.

In de afdeelingen Pattie en Djoea, residentie Japara, werd eene meer dan gewone sterfte waargenomen, ten gevolge van koortsen vergezeld met dysenterie. De oorzaak dezer ziekte werd toegeschreven aan de buitengewone hitte en droogte gedurende de drie laatste maanden.

Te Martapoera (Bandjermassin) heerschte de kinderziekte.

De troepen uitmakende een gedeelte van het 7de bataillon infanterie, ter expeditie naar het Bantamsche gezonden, waren te Batavia teruggekeerd.

Ten einde de kusten van Krawang en Cheribon op nieuw te bekruisen tegen zeeroovers, zijn twee kruisbooten van Batavia vertrokken, mitsgaders een recherche-schoener met een detachement van 20 schepelingen van het wachtschip.

Aan de bevolking in de afdeeling Damak is voor ruim f 1000 aan zaad-padie voor het tweede gewas verstrekt. De berigten omtrent dat gewas uit sommige districten waren echter niet gunstig. Ook met de katjang, welke tot twee malen gezaaid is, was het niet beter gesteld, zijnde de eerste aanplant door de muizen vernield, terwijl de tweede aanplant veel leed door de groote hitte en aanhoudende droogte.

De onderhandelingen tot beëindiging der woelingen op Banka zijn vruchteloos gebleven, zullende alsnu door de wapenen aan deze zaak een einde worden gemaakt.

Op den 28sten Junij 1850 is wegens gebrek aan water en brandhout te Kajeli op Boeroe (Molukkos) binnengeloopen de Amerikaansche Zuidzee-Visscher *Ansel Gibb*, kapitein Worth. Na van die behoeften te zijn voorzien is dat vaartuig op den 7den Julij daaraanvolgende weder uitgezeild, de reis naar de Solosche zee vervolgende.

Nog worden aan de Javasche couranten de volgende berigten ontleend:

» BATAVIA, 6 *September*.

» Ten vervolge op de vroegere berigten, omtrent den ziekte-toestand te Amboina, wordt medegedeeld, dat de aldaar heerschende epidemie thans weder aan het afnemen is, zoo als blijkt uit de opgaven van het aantal lijders, in het militair hospitaal opgenomen, die tot 162 verminderd zijn.

Ook onder de Europeanen en inlanders worden thans minder personen door ziekte aangetast, terwijl de sterfte onder de kinderen dagelijks vermindert."

» BATAVIA, 10 *September*.

» Sedert Junij jl. heerschen koortsen onder de bevolking van het Pekalongansche, welke, naar luid der rapporten van den plaatselijken geneesheer, den gezondheids officier van gezondheid der 1ste klasse Muller, die op zijne inspectie reis naar die streken, deswege een naauwkeurig onderzoek heeft ingesteld, van eenen galachtigen catarrhalen aard zijn, doch, bij tijdig aangebragte geneeskundige hulp, dat kwaadaardig karakter missen, hetwelk die soort van koortsen, tijdens de aldaar in 1847 geheerscht hebbende epidemie, zoozeer gekenmerkt heeft.

Onder de onmiddellijke oorzaken dezer koortsen, welke zich eerst in het district Soeba, vervolgens in de districten Masseen en Bandar-Sidaijoe vertoond, en zich van daar naar het Keboemensche gedeelte van het regentschap Batang verspreid hebben, wordt opgegeven de aanhoudende afwisseling in de temperatuur van den dampkring, welke dezelfde ziekte heeft doen ontstaan, als de kentering der moussons.

Vooral in het regentschap Batang is het aantal lijders aanzienlijk geweest, ofschoon ook daar de ziekte van goedaardig karakter was, zoo als blijkt uit de omstandigheid, dat een 300tal lijders, die de geneesheer Muller bij zijne komst aldaar aantrof, bij zijn vertrek weder waren hersteld, en thans hunnen arbeid hebben hervat.

Slechts op enkele plaatsen, is de ziekte van eenen meer ernstigen aard geweest, en zijn eenige lijders aan de gevolgen bezweken.

Volgens de laatste berigten echter, was ook daar de ziekte in haren loop gestuit."

» BATAVIA, 17 *September*.

Op den 11den September is ter reede van Muntok (residentie Banka) gekomen het Nederlandsch-Indisch barkschip *Diederika*, aan boord hebbende de opvarenden van het op 30 Augustus in straat Gaspar — beoosten Banka — verongelukte schip *Aqua Marine*, gevoerd door W. H. Ellis, met eene lading kaneel, kaneel-olie en zijde, en bestemming naar Londen.

Volgens opgave van den gezagvoerder, is hij met zijnen bodem, komende van Hongkong en Whampoa, in de nabijheid van Poeloeliat, op blinde koraalklippen geraakt, en heeft hij, daar het schip onherstelbaar lek gestooten was, hetzelve met zijne vrouw en 21 opvarenden, uit welke de bemanning bestond, verlaten, en aan de vlammen prijs gegeven, om de lading niet te doen vallen in handen van een aantal verdachte praauwen, welke op het wrak aanstuurden.

Des anderen daags zijn de schipbreukelingen door de *Diederika* opgenomen en naar Muntok overgevoerd, van waar zij naar Singapore zullen vertrekken."

Blijkens de genoemde couranten waren door den Gouverneur-Generaal de volgende beschikkingen genomen:

(Javasche Courant van den 7den September.)

bij het civiel departement:

voorloopig werkzaam gesteld bij het marine-departement de ambtenaar der 3de klasse voor de dienst in Nederlandsch Indie, W. F. G. L. van der Smissen;

op verzoek eervol uit 's lands dienst ontslagen, mr. W. F. G. L. baron d'Ablaing van Giessenburg, laatstelijk president van den raad van justitie te Padang, benoemd lid in den raad van justitie te Batavia;

goedgekeurd, dat bij de protestantsche gemeente te Djokdjokarta, tot diakenen zijn verkozen: J. M. D. Sikkens en A. B. Kraag, en zulks ter vervanging van de afgetreden diakenen L.L.A. Knuppell en G. B. M. Lapré;

bij het militair departement:

bij het personeel der artillerie bevorderd tot kapitein, de 1ste luitenant J. L. Moerman, van het personeel;

tot 1sten luitenant, de 2de luitenant B. J. Eekhout, van het personeel;

op verzoek eervol uit Zr. Ms. militaire dienst ontslagen, onder toekenning van pensioen, de majoor der infanterie C. van Someren Brand;

(Javasche Courant van den 11den September.)

benoemd bij de directie der producten en civiele magazijnen, tot hoofdcommies, H. de Bruijn, thans ingenieur titulair van den waterstaat en 's lands gebouwen te Makassar;

tot tweede commiesen D. Boes Lutjens, thans derde commies aldaar, en J. H. M. N. Op de Laeij, thans tweede commies bij den hoofd-ingenieur van den waterstaat en 's lands gebouwen te Batavia;

tot derden commies R. J. W. MacGillavry, thans klerk;

tot klerken J. M. G. Degent en F. B. van Leeuwen;

bij de recherche te Batavia, tot commies visiteur J. C. Otten, thans onder-commies der 1ste klasse bij dezelve;

tot onder-commies der 1ste klasse A. H. Bruijninga, thans onder-commies der 2de klasse bij dezelve;

tot onder-commies der 2de klasse J. W. A. Abbink, vroeger zeevarende;

op verzoek eervol uit 's lands dienst ontslagen de commies-betaalmeester en ontvanger der inkomende en uitgaande regten te Banda, A. Hartog, onder toekenning van pensioen;

de opziener der 2de klasse bij den waterstaat en 's lands gebouwen te Soerabaija, J. W. Scholtz, met behoud van regt op pensioen;

berust, dat door den resident van Banda aan A. Hartog, gewezen commies-betaalmeester en ontvanger der inkomende en uitgaande regten aldaar, op zijn verzoek, is verleend een eervol ontslag als lid bij den raad van justitie te Banda; en

dat tot lid in den raad van justitie te Banda is benoemd F. S. Sauerbier, geëmploijeerde van de factorij der Nederlandsche Handel-maatschappij;

(Javasche Courant van den 14den September.)

op hun verzoek benoemd tot president van den raad van justitie te Samarang, mr. P. C. Ardesch, thans president van den raad van justitie te Batavia;

tot president van den raad van justitie te Batavia mr. C. A. de Jongh, thans president van den raad van justitie te Samarang;

op verzoek, eervol uit 's lands dienst ontslagen, onder toekenning van pensioen, de secretaris der residentie Pekalongan A. B. Vermeulen;

(Javasche Courant van den 18den September.)

bij het civiel departement:

benoemd, tot officier van gezondheid der 2de klasse bij de Soerabaijasche schutterij, H. C. Hein, vroeger officier van gezondheid bij het leger, thans particulier practiserend geneesheer te Soerabaija;

ontslagen: eervol, uit 's lands dienst, onder toekenning van pensioen, de gewezen opziener der zoutpannen te Samarang, H. W. Meijer, laatstelijk ambtenaar op wachtgeld;

op verzoek, uit hoofde van vertrek, en onder dankbetuiging van de door hem als zoodanig bewezene diensten, S. A. Buddingh, theol. doct. en predikant bij de protestantsche gemeente te Batavia, als: president van het Javasch medewerkend zendeling genootschap; president van het Nederlandsche Oost-Indisch bijbel-genootschap; secretaris van het bestuur over de protestantsche kerk in Nederlandsch Indie, en als lid van de hoofd-commissie van onderwijs;

eervol, wegens vertrek, de kapitein der Samarangsche schutterij, G. W. von Ende;

magtiging verleend, tot de uitreiking aan A. J. D. Steenstra Toussaint van eene acte van toelating tot de genees-, heel- en verloskundige praktijk te Batavia;

bij het militair departement:

goedgekeurd, dat door het militair departement zijn overgeplaatst, het 3de bataillon, de kapitein J. van der Pol, van het garnizoens-bataillon in de Moluksche Eilanden;

bij het 4de bataillon: de kapitein E. Nissink, van het 8ste bataillon;

de kapitein T. J. Vlasblom, van het garnizoens-bataillon in de 2de militaire afdeeling;

bij het 5de bataillon, de 2de luitenant B. F. E. J. Klamberg, van het garnizoens-bataillon in de Moluksche Eilanden;

bij het 7de bataillon, de 1ste luitenant H. E. G. Loder, tijdelijk gedetacheerd bij het corps sapeurs;

bij het 8ste bataillon, de kapitein J. H. Nieuland, van het 4de bataillon;

bij het 10de bataillon, de 1ste luitenant W. F. G. L. Sickinghe, van het garnizoens-bataillon in de 2de militaire afdeeling;

bij het 12de bataillon, de kapitein W. Milar, van het 4de bataillon;

bij het 13de bataillon: de kapitein F. C. S. van de Kasteele, van het 7de bataillon;

de tweede luitenant A. Struiken, van het 5de bataillon;

de tweede luitenant P. J. L. van Sternbach, van het 8ste bataillon;

de tweede luitenant J. van Leijden, van het 14den bataillon;

bij het 14de bataillon, de 1ste luitenant G. C. E. van Daalen, tijdelijk gedetacheerd bij het corps sapeurs;

bij het garnizoens-bataillon in de 2de militaire afdeeling, de 2de luitenant K. R. Siegmund, van het 8ste bataillon;

bij het garnizoens-bataillon in de Moluksche eilanden, de kapitein G. H. Trompheller, van het 12de bataillon;

de eerste luitenant J. P. Roosen, van het 5de bataillon;

bij het corps pupillen, de 2de luitenant G. F. de Bagallet, van het 4de bataillon.

Bijvoegsel tot de *Nederlandsche Staats-courant* van Donderdag 21 November 1850, n°. 276.

(*Javasche Courant van den 28sten Augustus.*)

benoemd: tot commies-boekhouder, pakhuis- en vendumeester, te Palembang, P. C. Klaus, thans 1ste klerk op het residentie-kantoor te Madioen;

tot 3den commies op het residentie-kantoor te Bantam, H. G. Dahmen, laatstelijk benoemd klerk voor het residentie-kantoor in de Zuid- en Ooster-afdeeling van Borneo;

tot klerk op het residentie-kantoor in de Zuid- en Ooster-afdeeling van Borneo, W. J. Schuler, gewezen klerk op het etablissement der steenkolenmijnen te Riam (Bandjermasin);

tot klerk bij de wees- en boedelkamer te Soerabaija, C. Kater, thans bij die kamer geëmploijeerd;

tot lid van het bestuur over de protestantsche kerken in Nederlandsch-Indië, de heer P. J. Godefroy, gepensionneerd chef over de geneeskundige dienst;

tot lid der commissie voor de bruggen en wegen in de residentie Batavia en de afdeeling Buitenzorg, de heer A. J. D. Steenstra Toussaint;

ontslagen: uit 's lands dienst, de commies-boekhouder, pakhuis- en vendumeester, te Palembang, G. E. J. van den Bossche;

op verzoek, eervol, uit 's lands dienst, onder toekenning van pensioen, de klerk bij de algemeene rekenkamer J. Florentinus;

op verzoek, eervol, de heer J. van Slingerland, als lid van het bestuur over de protestantsche kerken in Nederlandsch-Indië, onder dankbetuiging voor de door hem als zoodanig bewezene diensten;

op verzoek, eervol, de heer G. Suermondt, als lid der commissie voor de bruggen en wegen in de residentie Batavia en de afdeeling Buitenzorg, onder dankbetuiging voor de door hem als zoodanig bewezene diensten;

(*Javasche Courant van den 31sten Augustus.*)

bij het civiel departement:

benoemd: tot president van de hoofd-commissie van weldadigheid, Mr. J. F. Hora Siccama, directeur-generaal van financien;

tot secretaris van de hoofd-commissie van weldadigheid, de heer D. F. Schaap, secretaris van den directeur-generaal van financien;

pensioen verleend aan den gewezenen archivarius bij het vendu-departement te Batavia, A. H. Jansz.;

goedgekeurd, dat door den raad van voorloopig bestuur te Amboina, bij de schutterij aldaar zijn benoemd: tot 1sten luitenant-adjudant, de eervol ontslagene 1ste luitenant der infanterie P. H. Q. Rubay;

tot kapitein, de 1ste luitenant-kwartiermeester, officier van wapening en kleeding, H. C. van Eijbergen;

tot 2den luitenant-kwartiermeester, officier van wapening en kleeding, de 2de luitenant P. G. Fransz, fungerend luitenant-adjudant;

bij het militair departement:

gesteld op non-activiteit, voor den tijd van zes maanden, de adspirant-betaalmeester bij de militaire administratie, P. Platell.

(*Javasche Courant van den 4den September.*)

benoemd: tot adsistent-resident van Damak en Grobogan (residentie Samarang), H. Klein van de Poll, laatstelijk adsistent-resident van Pariaman (Westkust van Sumatra), thans op wachtgeld;

tot 3de commiesen bij den directeur-generaal van financien, P. A. Bik, G. A. G. P. Roloffs en J. H. M. van Slooten, thans klerken bij denzelve;

tot klerken bij den directeur-generaal van financien, C. J. de Boozer en H. J. B. Menn;

tot klerk bij het vendu-kantoor te Batavia, J. W. Pieters, thans klerk bij de algemeene rekenkamer;

gesteld ter beschikking van den resident van Soerabaija, de ambtenaar der 3de klasse voor de dienst in Nederlandsch Indië, A. A. T. Lieboer;

een tweejarig verlof naar Nederland verleend, aan dr. S. A. Buddingh, predikant bij de protestantsche gemeente te Batavia.

Met dit nommer der *Staats-courant* worden verzonden de volgende vellen van het BIJBLAD II:

1°. vel 28, behelzende eene redevoering uitgesproken in de zitting der *Tweede* Kamer van den 18den November jl. (Supplement-blad);

2°. vel 29, inhoudende een gedeelte van het verslag van het verhandelde in de zitting der genoemde Kamer van den 19den dezer; en

3°. vel 27 der *Bijlagen*, behelzende eenige laatstelijk bij dezelfde Kamer ingekomen stukken.

De heden ontvangen buitenlandsche tijdingen vermelden niets van algemeen belang. Bepaaldelijk in den staat van zaken in Duitschland scheen geene verandering te hebben plaats gehad.

BEURS-BERIGTEN.

Parijs 18 November: 5 pcts. renten fr. 93.05; 3 pcts. idem fr. 57.80.

ADVERTENTIEN.

MINISTERIE VAN MARINE.

BERIGT AAN ZEEVARENDEN.

De Minister van Marine brengt bij deze ter kennis van Zeevarenden en verdere daarbij belanghebbende, dat, ofschoon, te rekenen van 1846 tot en met 1849, van jaar tot jaar minder Schepen het *Maassluissche* Zeegat hebben bevaren, het getal daarvan zelfs in het laatstgemelde jaar meer dan de helft minder bedraagt dan in 1846, echter in dat Gat nog steeds 15 à 16 palmen diepte bij laag water wordt gevonden, even als zulks in vroegere jaren het geval is geweest, en dat ook de nog in 1848 vermeerderde betonning in dezelfde diepten is liggende.

's Gravenhage, den 5den Junij 1850.

De Minister voornoemd,
E. LUCAS.

MINISTERIE VAN FINANTIEN.

REGISTRATIE EN LOTERIJEN.

Bij de *Zevende* trekking der *Vijfde* Klasse van de 212de *Staats-Loterij*, op Woensdag den 20sten November 1850, zijn prijzen van duizend gulden of daarboven te beurt gevallen aan de navolgende nommers:

N°. 15924 een prijs van 1000 gulden.
» 13491 » » » 1000 »
» 2619 » » » 1000 »
» 19170 » » » 1500 »
» 1828 » » » 1500 »

De Directeur der Staats-Loterij,
J. H. FRIESWIJK.

*** Commissarissen over de Straatwegen van Deventer naar Oldenzaal, Zwolle en Voorst brengen bij deze ter kennis van de belanghebbenden, dat na 1 Januarij 1851, bij den Thesaurier dier Wegen, losbaar zijn de nog resterende Aandeelen in de Negotiatie voor eerstgemelden Weg, gemerkt N°. 15, 19, 23, 33, 48, 56a en 56b; terwijl tevens op heden Uitgeloot, en even als boven losbaar zijn, van de Straatwegen van Deventer naar Zwolle het aandeel N°. 230 en van Deventer naar Voorst het aandeel N°. 63.

De houder der Obligatie N°. 58, ten laste van den weg van Deventer naar Voorst, wordt nogmaals herinnerd dat dezelve reeds in 1849 is Uitgeloot en op 1 Januarij 1850 losbaar was.

Deventer, 14 November 1850.

Commissarissen voornoemd,
BESIER, *President.*
Van wege dezelven,
W. REINDERS, *Secretaris.*

GEREGTELIJKE AANKONDIGINGEN.

*** Ter voldoening aan Art. 64 van het Burgerlijk Wetboek, wordt bij deze bekend gemaakt, dat door *Johannes van Hofwegen*, Kastelein, en zijne Huisvrouw *Catharina Elisabeth Legel*, beiden wonende te Dordrecht, bij behoorlijk verzoekschrift, aan Z. M. den Koning toestemming is gevraagd voor den Adressant *Johannes van Hofwegen*, om bij zijnen Geslachtnaam ook dien van *Legel* te mogen voegen, en alzoo voor zich, zijne Kinderen en verdere afkomelingen in het vervolg den Geslachtsnaam te mogen voeren van: *Legel van Hofwegen.*

Dordrecht, den 19den November 1850.

*** Bij Vonnis der Arrondissements-Regtbank te Amsterdam den 14den October 1850 gewezen, is *Jannetje Hol*, zich bevindende in het Gesticht Meer- en- Berg, ter zake van Krankzinnigheid, gesteld onder Curatele.

Geschiedende de tegenwoordige Aankondiging ter voldoening aan Art. 498 van het Burgerlijk Wetboek, door mij Ondergeteekende Procureur voor gemelde Regtbank, en van *Pieter Hendrik Figgeman*, zonder beroep wonende in de Dirk- van- Hasseltsteeg n°. 4, door wien dezelve Onder curatele stelling is geprovoceerd

[Kosteloos.] D. E. NIJKERK, *Procureur.*

*** Bij Acte, op den 18den November des jaars 1850, ten overstaan van den Notaris *Jacobus de Man*, te Amsterdam, door de Ondergeteekenden, beiden wonende aldaar, gepasseerd, is de Vennootschap onder de Firma van *Gebroeders Willems*, tot uitoefening van den Boek- en Papier-Handel met hetgeen daartoe betrekking heeft, te rekenen van den eersten November dezes jaars af, Ontbonden, met bepaling:

1°. dat de vereffening der zaken van de Vennootschap is opgedragen aan den Eerst-Ondergeteekende, die daartoe de voormelde Firma zal teekenen, met of zonder bijvoeging der woorden: » voor de Liquidatie", en

2°. dat de voormelde Firma van Gebroeders *Willems* het eigendom blijft van den Eerst-Ondergeteekende, die deze Firma verder zal kunnen voeren en gebruiken, doch geheel en alleen voor zijne rekening, zonder dat de Tweede-Ondergeteekende daarin zal betrokken of daarvoor zal aansprakelijk zijn.

W. C. H. WILLEMS.
P. G. WILLEMS.

*** Blijkens Acte, op den 16den November des jaars 1850, voor den Notaris *Jan Lambert Kabel* en getuigen te Amsterdam verleden en geregistreerd, is tusschen de Heeren *Wibrandus Kranenborg* en *Thomas Derks Siekens*, Kooplieden, wonende te Amsterdam, opgerigt eene Vennootschap, wegens den Handel in Scheeps-Victualien, en hetgeen verder daartoe behoort, onder de Firma van *Wibrandus Kranenborg*, dewelke door beiden, doch uitsluitend den Handel zal worden geteekend, voor den tijd van Zes achtereenvolgende Jaren, ingegaan den eersten Januarij dezes jaars, met bepaling, dat bij overlijden van een der Vennooten gedurende den loop van het Contract, de overblijvende Vennoot gehouden zal zijn, de Zaken op gelijken voet tot den afloop van het Sterfjaar voort te zetten, aan wien tevens het verder gebruik der Firma wordt overgelaten.

*** Aan de Bekende en Onbekende Schuldeischers van de onder het voorregt van Boedelbeschrijving aanvaarde Nalatenschap van wijlen den Weledel Zeer Geleerden Heer *J. J. Boeije*, in leven Med. Doctor te Oosterland, wordt verwittigd, dat de Rekening en Verantwoording van genoemden Boedel zal gedaan worden te Oosterland in het Dorpshuis, op Maandag den 25sten November 1850, des voormiddags ten 10 ure, en dat, bijaldien er geen verzet plaats heeft, dadelijk daarna zal worden overgegaan tot de voldoening der Schuldvorderingen ten laste van opgemelde Nalatenschap, voor zooverre het bedrag der Nalatenschap toereikend zal zijn.

*** Ter voldoening aan Art. 1082 van het Burgerlijk Wetboek, worden bij deze Opgeroepen de Bekende en Onbekende Schuldeischers van wijlen den Heer *Govert Peter* (ook wel genoemd *Petrus*) *Verspoor*, in leven Particulier, laatstelijk gewoond hebbende te 's Gravenhage, doch op den 12den December 1848 te Hoorn overleden, om te Compareren ten Kantore van den Notaris *J. Bervoets* te 's Gravenhage, in het Noordeinde, wijk E, n°. 333, op Donderdag den 28sten November 1850, des namiddags ten twee ure, ten einde de door de Beneficiaire Erfgename van voornoemden overledene afgelegde Rekening en Verantwoording van haar Beheer aan te hooren en finaal te sluiten; terwijl het ontwerp dier Rekening en Verantwoording inmiddels, van af den 25sten dier maand, telkens des voormiddags van 10 tot 12 ure, ten Kantore van den Notaris *J. Bervoets* te 's Gravenhage, ter visie voor de Belanghebbenden zal liggen, waaruit tevens de ongunstige staat des Boedels zal blijken.

PRIJS-COURANT,

opgemaakt en uitgegeven den 18den November 1850.

op last van Zijne Excellentie den Heer Minister van Finantien, door de beëedigde Makelaars J. S. Wurfbain, G. A. van der Vo[illegible] A Craandijk, A. van Hall, P. J. A. Sundorff, T. J. B. Westerwoudt, P. E. H. Praetorius, J. H. Roelofsz, D. Reul Koopman, G[illegible] der Weijden Jr., L. H Weetjen en den Gedelegeerde L. Huijsinga Jr., ter voldoening aan het bepaalde bij art. 11, litt. D der we[illegible] den 27sten December 1817, en voor zooverre de Buitenlandsche Effecten aangaat, naar aanleiding van art. 28 der wet van den [illegible] Mei 1824, voor de regeling van het regt van successie van de waarde van effecten, actien en renten, behoorende tot nalatenschap[illegible] waarvan het regt van successie verschuldigd is.

NB. Van de Effecten, achter welke in de kolom van den interest niets ingevuld is, wordt op de memorie van aangeving geen achter[illegible] interest gebragt, aangezien de te goed zijnde interest onder de getaxeerde waarde begrepen is.

VERSCHILLENDE SOORTEN DER EFFECTEN.	Int. pct.	WAARDE.	
BINNENLANDSCHE EFFECTEN.			
Inschrijving en Certificaten Werk. Schuld.	2½	55	pct.
Dito en dito	3	65	»
Dito en dito	4	85¼	»
Oblig. ten laste der O. I. bezitt.	4	84¼	»
Schuldbekentenissen Amortisatie-Syndicaat	3½	86	»
Schatkistbiljetten	4	100	»
STAD AMSTERDAM.			
Schuldbekentenissen 1829	5	107	»
Losrenten 1845	4	100	»
STAD MIDDELBURG.			
Obligatien, genegotieerd à 3 pct.	½	9	»
Kansbiljetten	. .	6½	»
PARTICULIERE BINNENLANDSCHE NEGOTIATIEN.			
Actien in de Nederl. Bank (met bijberekening van rente à 4 pCt.)	. .	137	»
Aandeelen in de Handel-maatschappij (met bijberekening van rente à 4½ pCt.)	. .	173	»
Dito dito in blanco.	4½	165	»
Dito Amsterdamsche Entrepôtdok	4½	96	»
Aand. Holl.-IJzeren Spoorwegm.	. .	61	»
Leening, dito A°. 1844	4½	97½	»
Obligatien Rhijn-spoorweg	4½	90½	»
Dito Haarlemmer-meer	5	102½	»
Dito dito	4½	96½	»
Dito dito	4	88½	»
Dito in de Maatschappij van Weldadigheid, bij Vlaer en Kol.	5½	63	»
Dito in dito, bij idem	5	56	»
Dito in dito, bij idem	4½	52	»
Dito in de gecedeerde Oost-Vriesche Domeinen	. .	f 590.00	
Dito Concordia res parvae crescunt, bij Kerwich en Voomberg	. .	65	pct.
Aandeelen in assurantie compagnien, bij Heemskerk en van den Broeke		339	»
Spengler en de Waal		175	»
ten Sande en Jarman		253	»
Croese en Blanke		248	»
Lankhorst en Ravestein	. .	156	»
J. Zuiderhof en A. van de Poll	. .	128	»
A. C. Bouman	. .	158	»
Boolen en Lugt	. .	134	»
A. van Bosse	. .	139	»
Dito Societeit van Levensverzekeringen, bij P. Langerhuizen, opgerigt A°. 1807	4	160	»
BUITENLANDSCHE EFFECTEN.			
ENGELAND. Het divid. vervalt			
Actien in de O.I. Comp. Jan. en Julij	. .	269½	»
Dito Bank. April en Oct.	. .	211	»
Gered. 3 pcts. annuit. April en Oct.	. .	96	»
Geconsolid. 3 pcts dito. Jan. en Julij	. .	96¾	»
Wisselkoers	. .	f 11.75	
RUSLAND.			
Obligatien bij Hope en Comp. neg. 1798 en 1816	5	103	pct.
Dito bij dito, 1828 en 1829	5	102¾	»
1) Inschrijving op het Grootboek in assignaten	6	62¾	»
1) Certificaten van dito, diverse administratie-kant. te Amsterdam.	6	63¼	»
1) (Den roebel te rekenen op één gulden.)			
2) Inschrijvingen in zilver	6	112	»
2) Dito en certificaten dito A°. 1831 en 1833	5	93¼	»
2) Certificaten van dito, administratie Hamburg A°. 1820.	5	95	»

VERSCHILLENDE SOORTEN DER EFFECTEN.	Int. pct.	WAARDE.	
RUSLAND. (*Vervolg*).			
2) Certificaten van inschrijving, administratie Amsterdam	5	95	pct.
2) Obligatien van dito, te Londen.	5	98¼	»
Dito dito dito	4½	93½	»
2) Inschrijving en certificaten van dito bij Hope en Co. c. s.	4	86¾	»
2) Dito bij Stieglitz en Co.	4	85	»
2) Poolsche Schatkist-Oblig. Neg. 29 Febr. 1844	4	72½	»
2) (Den roebel te rekenen op twee gulden.)			
Aand. Polen, 1829, van fl. 300	. .	f 240.00	
Dito dito, 1835, van fl. 500.	. .	f 140.00	
OOSTENRIJK.			
Obligatien op de Weener Bank, genegotieerd bij Goll en Comp.	5	76	pct.
Dito, bij idem.	4½	60	»
Dito, bij idem.	4	59	»
Dito, supplementaire letter G en O.	4	54	»
Dito, bij Osy en Zoon	5	74	»
Dito, bij idem	4½	58	»
Dito, bij idem	4	57	»
Certificaten van Originele Weener obligatien, bij Goll en Comp.	2½	34½	»
3) Obligatien, Weener metalliek.	5	70¾	»
3) Dito	4½	55	»
3) Dito	4	53	»
3) Dito	3	43	»
3) Dito	2½	37	»
3) Dito	1	14¼	»
3) Dito rente betaalb. te Amsterd.	5	76	»
3) (Den Weener florijn te rekenen op f 1.25 Ned. Courant.)			
Aandeelen in de Oostenrijksche Bank te Weenen.	3	f 1070.00	
Dito neg. 25 millioen groot Weener flor. 500.	. .	- 850.00	
Dito dito, W. fl. 250	. .	- 280.00	
FRANKRIJK.			
Inschrijving en Certificaten	5	86	pct.
Dito dito.	3	53	»
Actien in de Fransche Bank en Certificaten van dito	. .	f 1065.00	
(Den frank te rekenen op 50 cents.)			
BELGIE.			
4) Oblig. Negotiatie 1838.	3	61½	pct.
4) Dito, 1836	4	77½	»
4) (Den frank te rekenen op 47¼ cents.)			
Dito losrenten. A°. 1840	5	96	»
(Het pond sterling gerekend op f 12.)			
5) Inschrijving en certificaten.	2½	46	»
5) Obligatien.	4½	83	»
5) Den frank te rekenen op 50 cents.)			
PRUISSEN.			
Aandeelen leening A°. 1832.	. .	f 212.00	
SPANJE.			
6) Obligatien Londen, A°. 1834 à 85 p. st.	5	12¾	pct.
6) Dito dito à 510 p. st.	5	12¾	»
6) Dito Onbepaalde	5	12¾	»
6) Dito van A°. 1842.	3	38	»
6) Dito Passive Schuld	. .	3¾	»
6) De 85 p. st. te rekenen op f 1000 Ned. Court.)			
7) Oblig. Binnenlandsche schuld.	3	33	»
7) Uitg. schuld, Parijs	. .	3¾	»
7) (De piaster gerekend op f 2.56 Ned. Court.)			
PORTUGAL.			
8) Oblig. A°. 1840 p. st. 100 thans	4	34¼	»
8) Dito A°. 1845 p. st. 100	4	34	»
8) (Het pond sterling gerekend op f 12.)			
Dito, Binnenlandsche Schuld.	5	35	»
(De 1000 M' Reis gerekend op f 2700.)			
ITALIE.			
Certificaten Monte di Milano, bij S. en D. Saportas, c. s.	5	73	»
(De 1000 lires te rekenen op f 460 Ned. Court.)			

VERSCHILLENDE SOORTEN DER EFFECTEN.	Int. pct.	WAARDE.
PAUSELIJKE STAAT.		
Obligatien genegotieerd te Parijs.	5	73
Geconverteerde, bij J. van Beeck Vollenhoven, c. s.	5	73
(De lire te rekenen op 50 cents.)		
NAPELS.		
Certificaten van 5 pcts geconsolideerde schuld, bij Lamaison en Bouwer	5	88¾
(De lire te rekenen tegen 50 cents.)		
DENEMARKEN.		
Obligatien	4	89
Dito	3½	81
9) Dito genegotieerd te Londen	3	73
Dito dito 1849 en 1850	5	98
AMERIKA.		
Obligatien neg. op de steden Washington, Alexandrie en Georgetown, bij D. Crommelin en Soonen	5	102
9) Obl. van de Citizens-bank in Louisiana A°. 1836 en 1837	5	94
9) Obl. v. de bank te Philadelphia, bij Rothschild	. .	50
Dito dito bij Hope en Comp., n°. 1 à 5500	. .	43
Dito bij dito, n°. 5501 à 10,000	. .	68
MEXICO.		
9) Oblig. genegotieerd te Londen, geconverteerde, A°. 1846	5	29
BRAZILIE.		
9) Oblig., genegotieerd te Londen, bij Rothschild 1824 p. st. 100.	5	88¾
9) Idem 200	5	87¾
9) Dito dito bij J. L. Goldsmit, 1843 p. st. 100 en 200	5	86½
9) Dito dito bij Samuel en Philips, 1839 p. st. 100 en 200	5	86½
COLUMBIA.		
9) Obligatien, ex Venezuela en ex Grenada		3
VENEZUELA.		
9) Obligatien 6 pct. thans.	3	3½
9) Uitgestelde schuld		1½
NIEUW GRENADA.		
9) Obligatien 6 pct. thans.	1½	17½
9) Uitgestelde schuld		4
PERU.		
9) Obligatien, genegotieerd te Londen 6 pct. thans.	4½	77
9) Uitgestelde schuld		[illegible]
9) (Het pond sterling te rekenen op f 12)		

WISSELKOERSEN
ter Beurze van Amsterdam.

Madrid	op 3/m.	f 2.42	per Piast.
Lissabon	» 3 »	» [illegible]	
Napels	» 2 »	» 80.00	
Parijs	» Kort	» 56.12½	
Londen	» »	» 11.86	
Hamburg	» »	» 35.31	
Weenen	» 6/W.	» 27.75	
St. Petersburg	» 2/m.	» 1.81	

Amsterdam, dato als boven.

TE 'SGRAVENHAGE, TER ALGEMEENE LANDS-DRUKKERIJ.